

ka po svim instancama je 360 dana. Po prosjeku rješavanja smo bolji od Litve, Luksemburga, Rumunjske, Nizozemske, Danske ili Francuske. Zanimljivo je da nitko nije prokomentirao podatak da je po mišljenju ispitanika najveća prijetnja neovisnosti sudaca politički pritisak. Ne bi li se politika nad time mogla malo zabrinuti, kakvu poruku šalje, iako znam da taj dojam nema realnu podlogu u stvarnosti. Trošimo prosječno više jer smo godinama zanemarivali pravosuđe i sudstvo posebno te mislim da to nije problem, nego da se time treba pohvaliti.

Express: S obzirom na to da je ovo izvješće vezano za 2016. godinu, kakvo je, prema vašoj ocjeni, stanje danas? Ima li pravog lijeka za naše pravosuđe?

Naš najveći problem je percepcija koja se stvara na nekoliko razvikanih predmeta koji privlače pozornost javnosti. Istodobno, nikoga nije briga za tolike suce koji vrijedno rade u lošim uvjetima, s niskim plaćama, prije svega sudaca općinskih sudova, s nestalnošću propisa i njihovom nerazumljivošću i uzajamnom neusklađenošću. Iako znam da će ove moje riječi izazvati podsmijeh i salve komentara, naše je sudstvo visoko profesionalno i vrijedno, uz rijetke ekscentrične i ponekad neprofesionalne iznimke, kojih nije trebalo biti.

Express: Hrvati najmanje vjeruju pravosuđu, a to se navodi i kao jedan od razloga zašto sve više ljudi napušta zemlju. Koji je po vama glavni razlog nepovjerenja? Je li problem pravosuđa i korupcija?

To sigurno nije razlog zbog kojeg hrvatski državljani napuštaju zemlju. To je izmišljotina tzv. 'Wikipedije političara i stručnjaka'. Razlozi odlaska su različiti i brojni, od niskih plaća, nesigurnosti radnih mjesta, stagnacije mnogih dijelova RH itd. Postavio bih samo dva pitanja: koji dio posljedice ulaska u EU i načela slobode kretanja ljudi i usluga nije jasan te zar smo mislili da visoko razvijene zemlje s puno višim standardom neće privući naše ljude. Možda je trebalo u pregovorima moliti da se zabrane što dulje zadrže, a ne da se što prije skinu. Za korupciju podsjećam na istraživanje Transparency Internationala. Na pitanje mislite li da je pravosuđe korumpirano, 72% ispitanih je odgovorilo 'da'. Na pitanje jeste li vi ili netko koga znate platili mito u pravosuđu, potvrdno je odgovorilo 3% ispitanika. Za ilustraciju, u Švicarskoj je na prvo pitanje s 'da' odgovorilo 14%, a na drugo pitanje 6% ispitanika.

Express: Kako poboljšati pravosuđe da ono bude brže, efikasnije i pravednije? Prvo, trebalo bi modernizirati procesne propise koji će prisiliti i suce i stranke

Strah od zastare je noćna mora svakog suca. Visoko profilirani kazneni predmeti traju predugo. Iako su neki bili okončani, Ustavni sud ih je vratio

da se ne služe različitim opstruirajućim trikovima. Drugo, treba ohrabriti suce da se koriste procesnim alatima koji im stoje na raspolaganju, i to tako da ih žalbeni sudovi u tome podrže. Treće, treba konačno prestati s eksperimentiranjem tako da se stalno ne mijenjaju materijalni propisi. Brzina nije uvijek vrlina, ali odgođena pravda je negacija pravde. Zato je predugo trajanje postupaka, pogotovo nekih vrsta postupaka, veliki problem. No treba reći da se broj takvih dugotrajnih postupaka smanjuje iz godine u godinu, a taj napredak su postigli suci i nitko drugi nego oni.

Express: S obzirom na stanje u pravosuđu, je li ono spremno iznijeti slučaj Agrokor, ako dođe do postupka?

Naravno da jest. Suci ne mogu birati, to oni znaju i zato će biti spremni. A ako taj postupak dođe do hrvatskog suda, onaj tko će biti zadužen takvim predmetom trebat će svaku moguću logističku pomoć.

Express: Svojevremeno ste rekli da je vrijeme da se odustane od reformi i da se sustavu omogući da apsorbira promjene. Stojite li i dalje kod tog stava?

Stojim. Dugo sam u sudstvu i znam koliko je nedostatak stabilnog zakonskog okruženja tegoban i ponekad frustrirajući.

Express: Stalno slušamo o reformi. Do sada se sve uglavnom svelo na smanjenje broja sudova. Što je ključno napraviti kako bi sustav konačno u potpunosti profunkcionirao?

Ako i kad se donesu izmjene organizacijskih propisa kojima se želi ispraviti kratke spojeve koje je praksa iznjedrila, onda bi najbolje bilo neko vrijeme ne činiti ništa. Trebalo bi dulje pratiti kako se promjene odražavaju na rad sudova te uskladiti glavne procesne propise i tad stati s promjenama.

Express: Nakon godina suđenja nemamo pravomoćan ni jedan sudski epilog za korupcijske afere? Tako se još čeka presuda u slučaju bivšeg premijera Ive Sanadera, ali i za druge predmete. Strahujete li da bi neki od tih predmeta mogli otići u zastaru?

Strah od zastare je noćna mora svakog suca. Inače, postotak zastara je sad zanemariv, ispod 1%. Svjestan sam da visoko profilirani kazneni predmeti traju predugo.

Iako su neki od njih bili pravomoćno okončani, Ustavni ih je sud sve vratio na početak. Ima tu i drugih, objektivnih razloga, npr. nedostatak sudnica, politika optuživanja, nedostupnost okrivljenika...

Express: Planirate li i što poduzeti da sustav izbora sudaca bude transparentniji?

Uređenje izbora članova DSV-a u RH je posve u skladu sa svim europskim standardima, a također i uređenje njihova postupanja. Postupci su i sad transparentni jer su sjednice DSV-a otvorene za javnost. Ideje o snimanju i prijenosu sjednica samo će štetiti kandidatima i neće doprijeti otvorenosti i dignitetu kandidata. Dio članova DSV-a, po mojem skromnom sudu, nije dorastao odgovornosti i važnosti uloge koju smo im mi suci dali kad smo ih izabrali. No to nije dokaz da sustav nije dobro posložen, nego da sljedeći put, srećom već iduće godine, prilikom izbora treba biti oprezniji i imati mogućnost malo bolje znati tko su kandidati, ne samo iz redova sudaca, nego i iz redova sveučilišnih profesora, jer se jedan od njih u DSV-u nije baš proslavio.

Express: Suci se žale kako najbolji među njima ne napreduju i da su najbolje plaćeni oni koji obavljaju najmanje težak posao. Kako to planirate riješiti?

Na prvi dio pitanja sam odgovorio. Što se tiče nagrađivanja, mislim da su suci općinskih i prekršajnih sudova sramotno nisko plaćeni. Treba odmah izjednačiti plaće svih sudaca prvog stupnja, potom plaće sudaca sudova drugog stupnja, a onda bi trebalo posve reorganizirati sustav plaća sudaca tako da se više vrednuje ukupan sudački staž i vjernost sudaca nekom sudu. Nadam se da bi takva reforma, osim što bi bila pravednija, dovela do toga da iskusni suci ostaju na sudovima prvog ili drugog stupnja i svojim iskustvom podižu ukupnu pravnu sigurnost.

Express: Zašto Vrhovni sud brže ne odlučuje u situacijama kad je jasno da obrana legalno odugovlači postupke? Mogu li se na tom planu očekivati promjene i koje?

Ne da mogu, nego moraju. Sad pratimo te predmete i kroz sudsku upravu inzistiramo da se takvi predmeti brže rješavaju. Izmjena Zakona o kaznenom postupku u tome bi jako pomogla.